

Om ursäkt

svets motstånd. Men även om kejsarparet har moderniserat hovlivet står kejsarhuset inte särskilt högt i kurs

berna mot Nagasaki höll han sitt besynnerliga radioanförande på hovjapanska, där han konstaterade att "krigsläget inte nödvändigtvis utvecklat till Japans fördel".

MÅNGA PÅ VINNARSIDAN ville helt enkelt se kejsaren hängd. Ryssarna krävde till och med att hela kejsarfamiljen skulle ställas mot väggen, som en gång romanovarna. Så blev det inte. Den självsväldige general MacArthur fick fria händer i det ockuperade Japan och förvandlade Hirohito till marionettkejsare, precis som shogunerna gjort med kejsare under gången tid. Genom denne styrde MacArthur hela sitt revir. Kosmetiska reformer ledde till ett mer demokratiskt och västerländskt Japan, och kejsaren förklarade att han inte var någon gud. I övrigt skedde inte mycket, utom en framgångsrik jordbruksreform till bätnad för de fattiga på landsbygden. Endast sju personer avrättades under Tokyotribunalen.

Efter 1952, då Japan blev självständigt igen, kom hela det gamla garnityret tillbaka, inklusive Hashimoto, som under 1920-talet hade förespråkat dödsstraff för majestätsbrott och fångslats i samband med tribunalen. Han blev premiärminister under en kort period på 1950-talet.

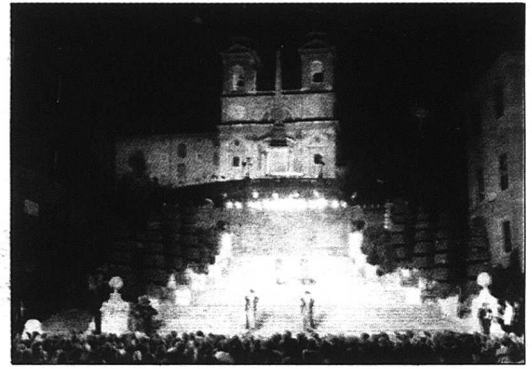
EN DRIVANDE KRAFT i denna märkliga utveckling var "The Japan Crowd", en lobby som verkade främmanderikt i USA. Dit hörde huset

Morgan, som hade haft stora affärer med Japan under mellankrigstiden, samt Herbert Hoover, fanatisk antikommunist som i kejsarens Japan såg ett bälvork mot sydostasiatiska kommunis-trörelser, inte minst den i Japan. Hoover och MacArthur menade att en dom mot Hirohito eller (som flera närstående släktingar i kejsarhuset faktiskt förespråkade) en abdikation skulle skapa nationell "oreda", i värsta fall ett socialistiskt maktövertagande.

"Shogunen" MacArthur hejade strejker och förbjöd arbetardemonstrationer. Hirohito blev en bricka i spelet i kalla kriget. Självfallet dröjde det inte länge innan de drygt 200 000 belastade befattningshavarna var tillbaka. Japan har aldrig genomgått någon grundlig förvandling som Tyskland.

I huset Yamato spelar en skara protokollgarna hovmän fortfarande en viss roll. De fick en chock, när Akihito beslöt att gifta sig med en ofrånse kvinna. När den levnadsglada Michiko kom in i huset, trakasserades hon av den intriganta kejsarinnan Nagako och hennes hovdamer, varefter Michiko lär vara en skugga av sitt forna jag.

Trots den sympatiske Akihito står – enligt Seagrave – kejsarhuset inte högt i kurs hos den yngre och mer urbana generationen. Och allt fler i detta historieamputerade land har frågat sig varför kejsar Hirohito inte tog sitt ansvar 1945.

Alla känner till Spanska trappan i Rom, men hur många minns Francesco di Santis, mannen som ritade den?

Vem ritade Spanska trappan?

I Philadelphia har man borstat av 1700-talets Rom och driver djärt testen att staden var sin tids New York. Elisabeth Braw Riccini var där.

Varför minns vi bara romartidens Rom? Och 1900-talets Rom där Madonna dansar på det berömda diskoteket Gilda (ibland söker sig också en och annan kardinal dit) och unga kvinnor tågar upp och ned på Via Veneto och hoppas bli upptäckta av någon filmregissör och varför inte designer? Varför är Fontana di Trevi ett begrepp bara för att Anita Ekberg badade där i en film från 1960-talet?

Fontana di Trevi är, liksom många andra av Roms vackraste arkitektoniska skapelser, från 1700-talet. Även den tidens Rom såg måleri, skulpturer och arkitektur i världsklass. Ändå har perioden fått lite uppmärksamhet jämfört med andra – kanske mindre betydande – epoker i den eviga stadens historia.

Detta försöker en utställning på Philadelphia Museum of Art råda bot på. I The Splendor of 18th Century Rome har museets entusiaster samlat ihop 438 konstverk av 160 konstnärer. Nästan inga av dessa tillhör museet och de flesta flögs in från ett par hundra andra museer. Inget av alla dessa, och ingen annan institution heller, har tidigare försökt ge en helhetsbild av 1700-talets Rom. Det har förmodligen att göra med att staden med sina 150 000 invånare långt ifrån var någon metropol, där uppträdde inte så många världskända namn som i Paris (eller varför inte Berlin) hundra år senare, och därför har seklet varit svårått. Varje turist i Rom imponeras av konstnärernas verk – fontänerna, kyrkorna, torgen och skulpturerna präglar stadsbilden i centrum – men få känner deras namn.

UTSTÄLLNING

The Splendor of 18th Century Rome

Philadelphia Museum of Art
25 juni–17 september 2000

Rom var barockens högsäte. Bernini, som dog 1680, hade bott där och arbetat på påvens uppdrag – vems annars? Han skapade fyrströmsbrunnen på Piazza Navona. Det är de fåfänga påvarna, som ville ihågkommas som konstlänkare, som vi har att tacka för Roms grandeur.

1700-talets Rom hade ingen Bernini och än mindre någon Leonardo da Vinci eller Rafael. Men det var en stor stad med ett ryktbart arv och en uppsjö av konstnärer gjorde den till århundradets ineställe. Där samlades inte bara italienare utan också många andra européer. Det är var Philadelphia har tagit fasta på. Detta mindre kända konstnärer – Rusconi, Bottoni, Canova, Angelika Kauffmann – skapade en cafékultur av det slag som Paris skulle få stå för under nästa århundrade. De lämnade också efter sig många gåvor till eftervärlden: alla känner till Spanska trappan på Piazza di Spagna (där svenska tjejer och italienska tjejer brukar träffas), men vem kommer ihåg Francesco di Santis, mannen som ritade den?

Rom var alltså inte som 1600-talets Amsterdam, där barockmålare levde sida vid sida och gav staden gott rykte utan att ha mycket att göra med varandra. Kreativiteten uppstod när konstnärerna drack och åt och roade sig och det var det som drog. De var medvetna om sin betydelse och målade med förkärlek självporträtt.

Philadelphiamuseet driver dock en djävul tes. Ingen har tidigare funnit annat än att Spanska trappan och Fontana di Trevi är ståtliga monument, men är summa av konsten – och konstnärerna – så betydande att Rom kan kallas 1700-talets konstnärliga centrum? Visserligen är konstens bredd – arkitektur, skulptur, måleri – imponerande, men fick inte staden sin betydelse genom den lyckliga omständigheten att Vatikanen (genom impopulära skatter) och många inom aristokratin råkade vara solventa och kunde kosta på sig vad som nu pryder torg och kyrkor? Präglades inte detta Rom mer av den kulturella överklassen än av konstnärerna? Var det inte mer pengarna än caffèerna som lockade dem?

Hur som helst, utställningen är spännande. Den stannar i Philadelphia till den 28 maj, sedan kan den beskådas på Museum of Fine Arts i Houston, om man har vägarna förbi mellan den 25 juni och 17 september.